

ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР ФІНАНСОВОГО СТАНУ МОЛОКОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка характеризує забезпеченість підприємства необхідними фінансовими ресурсами, раціональність їх використання, своєчасність проведення розрахункових операцій і залежить, в першу чергу, від належної організації основної (операційної), фінансової та інвестиційної діяльності при яких відбувається кругообіг капіталу, як власного так і залученого.

Більшість показників, які характеризують фінансовий стан, створюють методичні труднощі їх системного розгляду. Тому аналіз фінансового стану завжди в центрі уваги вчених – економістів Бутинця Ф.Ф., Шкарабана С.І., Чумаченка М.Ф., Ковальова В.В., Шеремета А.Д. та інших, які досліджували принципи та методи аналізу фінансового стану за різними групами показників.

Проте організаційні основи формування аналітичних процедур фінансового стану досліджуваних нами молокопереробних підприємств потребують більшої уваги та деталізації.

Зокрема, нами визначено основні завдання - вирішення певного кола проблем:

- сформувати аналітичні процедури горизонтального аналізу (порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом) показників фінансових результатів за звітний період;
- визначити коло аналітичних процедур проведення вертикального аналізу (обчислення структури підсумків фінансових показників з визначенням впливу кожної позиції на результат в цілому);
- провести трендовий аналіз (порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів і визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показника) фінансового стану молокопереробних підприємств за цілий ряд років;
- провести просторовий аналіз (порівняльний аналіз зведених показників звітності за складовими їх елементів);
- визначити аналітичні процедури факторного аналізу (аналіз впливу окремих факторів на результативний показник з допомогою детермінованих прийомів дослідження).

Конкретніше аналіз фінансового стану можна розглядати як спосіб нагромадження, трансформації і використання даних фінансового характеру, який переслідує мету:

1. Оцінити поточний та фінансовий стан підприємства;
2. Визначити можливі і доцільні темпи розвитку підприємства з позицій його забезпечення основними та оборотними засобами;
3. Виявити доступні джерела засобів та можливість їх мобілізації;
4. Спрогнозувати становище підприємства на ринку капіталів;
5. Визначити оптимальну структуру власного капіталу та можливості його розміщення з максимальним одержанням прибутку.

Не менш важливою проблемою, розв'язання якої потребує проведення аналізу фінансового стану, є пошук оптимальної структури джерел засобів підприємства та їх розміщення. Тобто, що краще: забезпечити високу прибутковість (рентабельність) або ж завжди мати сто відсоткову можливість, у випадку необхідності, погасити свої зобов'язання (висока ліквідність?). Відповідь на це запитання може бути різною як для контрагентів і кредиторів, так і для самого підприємства. Для банківських установ та

інших кредиторів без сумніву вигідно, щоб підприємство в будь-який момент мало можливість повернути кредити. Проте, для самого підприємства – це означало б використання дорогих власних засобів для фінансування джерел формування оборотного капіталу.

На сьогодні аналіз фінансового стану є визначальним інструментом управління будь-яким бізнесом та невід'ємною складовою функціонування будь-якого підприємства в ринковому середовищі.

На нашу думку, доцільно виділити такі організаційні етапи проведення фінансового аналізу:

- I. Визначення мети та підходів;
- II. Оцінка якості інформації;
- III. Проведення самого аналізу та узагальнення результатів.

На першому етапі визначається мета фінансового аналізу, яка передбачає оцінку фінансових результатів та фінансового стану як в попередніх періодах, так і на момент проведення аналізу та його майбутній потенціал.

На другому етапі проводиться формування аналітичних процедур, оцінка якості використання інформаційної бази.

Третій етап – це безпосередньо організація проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Безумовно, що основними джерелами інформації для проведення аналізу фінансового стану є фінансова звітність (а саме: бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до фінансової звітності) на основі якої можна одержати найбільшу кількість ключових та інформативних показників, які забезпечують найбільш повну та точну характеристику фінансового стану підприємства.

На практиці детальний аналіз фінансового стану підприємства, зокрема досліджуваного нами молокопереробного, проводять за допомогою складання спеціального порівняльного аналітичного балансу. Крім абсолютних величин за окремими статтями, такий баланс повинен містити показники структури і динаміки найважливіших складових активів і пасивів підприємства (таблиця 1).

Дані аналітичного балансу свідчать про те, що за звітний рік майно ВАТ „Буський молокозавод” збільшилось на 477,0 тис. грн. В активі така зміна викликана збільшенням оборотних активів на 573,2 тис. грн., збільшилась їх питома вага у загальній структурі балансу на 17,17%. Серед оборотних активів знизилась кількість запасів на 8,4 тис. грн..

Проте збільшились: грошові кошти та їх еквіваленти (17,1 тис. грн.), дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (162,3 тис. грн.), дебіторська заборгованість за розрахунками (174,0 тис. грн.). Питома вага необоротних активів і витрат майбутніх періодів зменшилась на 15,02% та 2,17% відповідно.

У пасиві балансу на кінець звітного періоду відбулось збільшення власного капіталу на 446,3 тис. грн. або 14,11%. Негативним є збільшення заборгованості підприємства за поточними зобов'язаннями. Зокрема, на кінець звітного періоду загальна сума поточних зобов'язань збільшилась 31,3 тис. грн., але зменшилась питома вага на 14,01%. Проточні зобов'язання за розрахунками зменшились на 52,9 тис. грн. або 4,29%. Збільшилась кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на 1,7 тис. грн., але зменшилась їх питома вага на 0,87%.

При наявності значних змін окремих статей балансу в порівнянні з початком звітного періоду або попереднім роком необхідно проводити поглиблений детальний аналіз причин виявлених відхилень. Аналіз платоспроможності полягає у визначенні здатності підприємства погасити власними засобами (ліквідними активами) свої зобов'язання.

Аналітичний баланс ВАТ „Буський молокозавод” за 2003 рік (тис. грн.)

Статті	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Питома вага, %		Відхилення від початку звітного періоду	
			На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Тис. грн.	%
Актив						
I. Необоротні активи	855,2	787,8	52,3	37,28	-67,4	-15,03
II. Оборотні активи	721,7	1294,9	44,12	61,29	573,2	17,17
- запаси	132,1	123,7	8,07	5,85	-8,4	-2,22
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	53,5	215,8	3,27	10,21	162,3	6,94
- дебіторська за боргованість за розрахунками	8,7	182,7	0,53	8,65	174,0	8,12
- грошові кошти та їх еквіваленти	9,7	26,8	0,59	1,26	17,1	0,67
III. Витрати майбутніх періодів	58,8	30,0	3,59	1,42	-28,8	-2,17
Баланс	1635,7	2112,7	100,0	100,0	477,0	
Пасив						
I. Власний капітал	508,8	955,1	31,1	45,21	446,3	14,11
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	-	-	-	-	-	-
III. Довгострокові зобов'язання	4,8	4,2	6,29	0,19	-0,6	-0,1
IV. Поточні зобов'язання	1122,1	1153,4	68,60	54,59	31,3	-14,01
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	68,9	70,6	4,21	3,34	1,7	-0,87
- поточні зобов'язання за розрахунками	130,0	77,1	7,94	3,65	-52,9	-4,29
V. Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
Баланс	1635,7	2112,7	100,0	100,0	477,0	

Рівень ліквідності активів визначається часом, необхідним для їх перетворення у грошові засоби. Найбільш ліквідними активами є грошові кошти та їх еквіваленти, поточна дебіторська заборгованість і короткострокові фінансові інвестиції. До менш ліквідних активів відносяться запаси і довгострокові фінансові інвестиції.

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що аналіз доцільно проводити в такій послідовності формування аналітичних процедур:

- складання таблиці основних фінансових і оперативних показників;
- аналіз звітних показників в порівнянні з показниками попереднього звітного періоду (року, а можливо більш раннього періоду – п'ятирічного, а тобто десятилітнього періоду);
- визначення факторів, які змінюють рівень показників звітного року в порівнянні з попереднім періодом;
- формулювання висновків з обов'язковим внесенням пропозицій (рекомендацій) за результатами аналізу.

Таким чином, належна організація аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання можлива за умови оптимальної побудови аналітичних процедур ліквідності, платоспроможності та інвестиційної активності молокопереробних підприємств в ринковому середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковалев В.В. «Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 512с.: ил.
2. Риполь – Сарагоси Ф.Б. Основы финансового и управленческого анализа. – М.: «Издательство ПРИОР», 2000. – 224с.
3. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА. – М., 1995. – 176с.

Роздимаха І.М., асистент

Луганський національний аграрний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕРНА

Виробництво зерна в Україні є провідною галуззю сільського господарства і економіки країни в цілому.

Для стимулювання виробництва зерна, підтримки сільськогосподарських товаровиробників і подолання сезонних коливань обсягів продажу та цін на зерно й хлібопродукти Законом України № 37 „Про ринок зерна в Україні”[1] визначено державну політику стосовно ринку зерна як пріоритетного сектора економіки АПК.

З цією метою для підтримки сільськогосподарських товаровиробників Законом № 37 введено можливість його заставної закупівлі.

Відповідно до п.7 ст.1 Закону № 37 заставна закупівля зерна –це гарантована державою закупівля у сільськогосподарських товаровиробників на певний термін за заставними цінами зі збереженням за ними права витребувати це зерно протягом встановленого в договорі заставних закупівель зерна терміну.

Механізм здійснення таких закупівель полягає в наступному. Держава має закупити зерно в сільськогосподарських товаровиробників(далі-товаровиробників) за встановленими заставними цінами, після чого зерно зберігається на зернових складах. У разі несвоєчасного повернення отриманих під заставу коштів, а також невідшкодування витрат на його зберігання об’єкт застави переходить у власність держави.

Заставні операції з зерном (заставна закупівля зерна, відповідальне зберігання заставного зерна) відповідно до Постанови №164 [2] здійснюється Державним агентом із забезпечення заставних закупівель (далі-Державний агент, уповноважені), зерновими складами з використанням коштів Державного бюджету та (або) залучених кредитів банків за заставними цінами, які щороку встановлюються Кабінетом Міністрів України. Кабінет Міністрів України на конкурсних засадах визначив Державним агентом із забезпечення заставних закупівель зерна Державну акціонерну компанію „Хліб України”[3].

Впровадження заставних закупівель зерна має ряд переваг перед іншими каналами реалізації зерна сільськогосподарськими товаровиробниками, а саме:

- держава гарантує прибутки сільгоспвиробників на зерновому ринку через механізм заставних закупівель;
- ДАК „Хліб України” як державний агент із забезпечення заставних закупівель зерна має підготовлену матеріально-технічну базу та розгалужену систему елеваторно-складських місткостей для проведення заставних закупівель зерна в усіх регіонах України;
- запроваджується обіг складських свідоцтв на зерно під час здійснення заставних закупівель зерна;
- сільгоспвиробник має можливість реалізувати власне зерно в найбільш вигідний для нього період та отримати максимальний прибуток від реалізації зерна;